COLOCVIU STRATEGIC

Nr. 10
Octombrie 2015

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ŞI SECURITATE

IMPLICAȚII ALE EXTINDERII SISTEMULUI NATO DE APĂRARE ANTIRACHETĂ*

Mirela ATANASIU

În pofida eforturilor tot mai intense ale multor state de pe mapamond de a rezolva stările conflictuale actuale prin mecanisme politico-diplomatice, soluțiile militare de rezolvare a diferendelor au rămas de actualitate, iar rachetele balistice ca multiplicator de forță reprezintă un factor ce nu poate fi ignorat în eventualitatea implicării într-un conflict militar.

Mai mult, tendința în creştere de înarmare cu arme nucleare, pe fondul complexificării şi ponderii accelerate a formelor de conflict atipice, care ies din tiparele războiului clasic şi exploatează vulnerabilități diverse ale adversarului (precum războiul hibrid, războiul de guerilă sau neo-terorismul), în care părțile participante la conflict pot încorpora cu uşurință mijloace nucleare de ducere a războiului demonstrează necesitatea abordării unei astfel de teme.

În prezent, există sisteme antirachetă implementate pe glob. Cel care ne interesează pe noi este cel al NATO care ne asigură gradul de protecție necesar față de aceste tipuri de amenințări. Reacțiile survenite ca urmare a implementării scutului antirachetă al NATO au fost controversate dat fiind contextul crizei ucrainene şi a intensificării tensiunilor între Federația Rusă şi Occident. drept pentru care se resimte nevoia de identificare a acestora pentru a conştientiza poziția statelor membre sau nemembre NATO din Europa la extinderea scutului în România, şi implicațiile, în termeni de riscuri şi oportunități de securitate pentru state, inclusiv pentru România.

Posesia rachetelor balistice, în general, şi a rachetelor balistice cu încărcătură nucleară, în special constituie garanții pentru apărarea suveranității şi independenței statale, dar şi posibilitatea unor regimuri mai mult sau mai puțin ostile de a aduce amenințări directe la ordinea şi stabilitatea internațională.

Sistemul apărării antiaeriene şi antirachetă a forțelor reprezintă totalitatea forțelor şi mijloacelor specializate şi nespecializate existente la dispoziție pentru îndeplinirea misiunii de apărare antiaeriană şi antirachetă a forțelor, elementelor vitale şi infrastructurii. Astfel, acestea sunt constituite din capabilități aferente tipurilor de acțiuni antiaeriene ofensive şi defensive utilizate în apărarea împotriva amenințărilor cu rachete balistice. Apărarea antirachetă include o serie de tehnologii şi doctrine militare cu scop de a anula sau reduce daunele cauzate de un atac inamic cu rachete balistice. În scopul asigurării apărării antirachetă sunt concepute *strategii ofensive antirachetă* care au drept element central utilizarea unor metode posibile de interceptare a rachetelor balistice în diferitele faze ale lansării acestora. Astfel, se pot realiza interceptări în: faza de lansare (BPI - *Boost Phase Interception*), faza zborului intermediar (MCI - *Mid Course Interception*) şi faza terminală (TI - *Terminal Interception*).

Acțiunile defensive încep odată cu lansarea rachetei balistice şi se continuă până la căderea sau distrugerea ei. Pentru combaterea rachetei balistice lansate se folosesc toate sistemele de arme

* Materialul este rezultatul unui studiu inclus în Planul de cercetare ştiințifică al CSSAS pentru anul universitar 2014-2015 denumit „Evaluarea impactului implementării sistemului de apărare antirachetă asupra securității naționale şi globale” editat sub egida CSSAS, cu ajutorul Editurii Universității Naționale de Apărare „Carol I”.

antibalistice disponibile.

Strategii ofensive antirachetă în faza de lansare (BPI) sunt aplicate pentru interceptarea unei rachete inamice în timp ce aceasta este propulsată de accelerator, moment în care racheta este cea mai vulnerabilă la atac deoarece are toate părţile componente ataşate, constituindu-se drept o ţintă relativ mare cu o viteză relativ mică.

MCI poate fi iniţiată după terminarea acţiunii acceleratorului, pe traiectoria medie a rachetei balistice. În această fază, la mijlocul cursului rachetei, interceptarea are loc în spaţiu (nu în interiorul atmosferei terestre) existând cea mai mare posibilitate de a fi interceptată racheta lansată.

TI are loc pe timpul accelerării rachetei inamice către ţintă, acţiunea constituindu-se în cel mai dificil procedeu de interceptare deoarece încărcătura de luptă este desprinsă de restul rachetei şi se îndreaptă cu mare viteză către ţintă. Sistemul de apărare antirachetă face parte dintre măsurile defensive utilizate pentru contracararea riscurilor actuale şi viitoare la adresa securităţii statelor. Totuşi experienţa a demonstrat că nu poate fi aplicat cu succes minim garantat un singur concept - ofensiv sau defensiv, în faza de start, intermediară sau finală - de apărare aeriană împotriva rachetelor balistice, acestea trebuind să fie aplicate simultan sau consecutiv pentru a se putea completa reciproc. Pentru a evita surprinderea şi pentru a micşora timpul de reacţie la un atac cu rachete balistice actorii importanţi deţin şi dezvoltă permanent sisteme de avertizare timpurie, realizate atât de radare terestre, cât şi de sateliţi, fără de care succesul nu poate fi anticipat.

Sistemele de apărare antirachetă au apărut din dorinţa decidenţilor politici de a elimina pericolul unui război nuclear. Un sistem de apărare împotriva rachetelor balistice detectează, urmăreşte, interceptează şi distruge rachetele balistice lansate şi/sau sarcinile utile ale focoaselor lor. O apărare complet operaţională antirachetă constă din senzori pentru detectarea lansării de rachete şi de urmărire a rachetelor şi focoasele acestora, interceptoare pentru a dezactiva sau distruge rachete sau focoase şi un sistem de comandă şi control. Sistemele de apărare antirachetă se împart în două clase majore: pentru apărare în teatre de operaţii utilizate împotriva rachetelor cu rază scurtă şi medie de acţiune; pentru apărarea teritoriului naţional al unui stat, utilizate împotriva rachetelor cu rază intercontinentală.

Modelul de construcţie al sistemelor de apărare antirachetă post-Război Rece

Au existat mai mulţi factori de influenţă politico-militară dominanţi, care au determinat în mod direct modelul de construcţie al sistemelor integrate de apărare aeriană, dezvoltate la nivel continental de către cele două principale alianţe politico-militare ale secolului XX (Organizaţia Tratatului Atlanticului de Nord şi Tratatul de prietenie, cooperare şi asistenţă mutuală de la Varşovia):

- realitatea politică postbelică a unei întregi panoplii cultural-ideologice şi diplomatice de *deligitimizare* a războiului, ca mijloc de rezolvare a controverselor interstatale (urmare a traumelor produse în subconştientul colectiv al umanităţii de cel de-al Doilea Război Mondial);
- existenţa, în substratul antagonismelor social-politice, economice şi militare dintre cele două blocuri, a unor fundamentări ideologice precise, care porneau de la premisa eliminării totale a concurentului de pe arena internaţională;
- existenţa, în nucleul doctrinelor operaţionale a celor doi actori de nivel global care îndeplineau şi rolul de conducători (SUA şi URSS) a celor două alianţe a principiului întrebuinţării mascate, prin surprindere şi timpurii a armamentului nuclear din dotare, armament a căror vectori purtători erau în principal aerieni;
- existenţa noilor doctrine operaţionale, care presupuneau întrebuinţarea masată a mijloacelor de cercetare şi atac aerian, urmare a noilor realităţi de pe câmpul de luptă modern, aşa cum au fost acestea percepute de către înalţii responsabili politici şi militari, precum şi de către analiştii, după experienţa celui de-al Doilea Război Mondial;
- apariţia şi proliferarea mijloacelor de cercetare şi atac aerian *inteligente*, consecinţă a progresului general ştiinţifico-tehnologic post-belic;
- extinderea pe verticală şi orizontală, atât din punct de vedere cantitativ cât şi calitativ, a mediilor de desfăşurare a războiului (spaţiul cosmic, mediul acvatic şi subacvatic, spectrul electromagnetic, spaţiul cibernetic, spaţiul informaţional, spaţiul psihologic şi imagologic etc.).

În aceste condiţii, sistemele de apărare aeriană

a celor două alianțe au fost astfel concepute, organizate, înzestrate şi instruite, încât să răspundă tuturor provocărilor, ce le stăteau în față, urmărindu-se asigurarea unei capacități ridicate de reacție şi a unui potențial de acțiune rapidă, ambele specifice fizionomiei războiului aerian.

Sistemul NATO antirachetă în Europa

Odată cu încheierea Războiului Rece, sistemul integrat de apărare aeriană al NATO a suferit restructurări şi modificări importante, atât în ceea ce priveşte sistemul de organizare operațională, cât şi în ceea ce priveşte doctrina de întrebuințare. Astfel, accentul s-a mutat din direcția contracarării unor atacuri aeriene masate, din direcția țărilor foste membre ale Organizației Tratatului de la Varşovia (autodesființat în anul 1991) pe direcția interzicerii unor atacuri-surpriză, executate cu aeronave izolate sau cu rachete balistice, purtătoare de arme de distrugere în masă, din direcția țărilor spațiului sud-mediteranean sau a Orientului Mijlociu.

În consecință, după valul de extindere din 1999, responsabilitatea apărării aeriene a spațiului aerian european a fost transferată la nivelul țărilor-membre ale Alianței, comandamentele generale ale NATO păstrând doar responsabilități legate de comanda centralizată a efortului de apărare aeriană şi de comandă-control a acțiunilor de luptă, pentru nivelul operativ şi strategic.

În acest context, ansamblul forțelor şi mijloacelor din cadrul sistemului integrat de apărare aeriană al NATO a fost drastic restructurat, pe de o parte printr-o reducere cantitativă masivă a unităților de aviație de vânătoare şi apărare aeriană cu baza la sol, pe de altă parte, prin restructurarea sistemului de comandă-control (structurile *comandamentelor aeriene tactice aliate* au fost desființate, fiind înlocuite cu structuri mai mici şi suple, de tip *comandament de componentă aeriană*, integrate în structura comandamentelor întrunite de tip *CJTF - NORD* şi *SUD*), rețeaua centrelor de comandă-control a acțiunilor aeriene fiind, în mod similar, considerabil redusă.

Însăşi denumirea sistemului integrat de apărare aeriană al NATO a fost schimbată, noua denumire NATINADS, adoptată la începutul ultimului deceniu al secolului trecut fiind o consecință a mutațiilor suferite de Alianță la toate nivelurile: de integrare politico-militară a statelor-membre, de concepție doctrinară şi organizatorică.

În 2010, la Lisabona, NATO a decis să îşi extindă programul de apărare antirachetă pentru a include în arealul său de protejare teritoriile şi populațiile statelor membre ale UE. În acelaşi timp, programul SUA de apărare antirachetă a fost declarat ca fiind integrat în sistemul de apărare al NATO implementat împotriva ameninţărilor convenționale şi nucleare.

Alianța şi-a regândit politica de apărare în funcție de o serie de factori printre care şi decizia administrației Obama de a redesena planul american cu privire la folosirea mijloacelor de apărare antirachetă în Europa – prin aşa-cunoscuta Abordare Europeană Adaptivă Graduală (*European Phased Adaptive Approach – EPAA*) – cedând sistemul către NATO, cu marea majoritate a senzorilor şi interceptorilor necesari, în ideea ca aliații săi europeni să contribuie la efortul comun viitor de implementare şi întreținere a acestuia. Totuşi, între timp rolul important al SUA şi mai ales al forțelor sale navale în ce priveşte EPAA nu s-a diminuat, ci a crescut cuprinzând şi asumarea răspunderii pentru apărarea antirachetă a NATO.

Sistemul Aegis, instalat pe nave militare sau pe platforme maritime, are rolul de a intercepta rachete cu rază scurtă şi medie de acțiune. În prezent, există cel puțin 24 de sisteme Aegis instalate pe nave militare americane, majoritatea patrulând în Oceanul Pacific. Sisteme Aegis adaptate pentru uz terestru (*Aegis Ashore*) urmează să fie instalate la baza de la Deveselu (România) şi în Polonia. Scopul scutului antirachetă NATO în Europa este acela de contracarare a ameninţărilor reprezentate de țări cu strategii nucleare ofensive precum Coreea de Nord sau Iranul.

În acelaşi timp, programul SUA de apărare antirachetă a fost declarat ca fiind integrat în sistemul de apărare al NATO implementat împotriva ameninţărilor convenționale şi nucleare.

Alianța şi-a regândit politica de apărare în funcție de o serie de factori printre care şi decizia administrației Obama de a redesena planul american cu privire la folosirea mijloacelor de apărare antirachetă în Europa – prin aşa-cunoscuta Abordare Europeană Adaptivă Graduală (*European Phased Adaptive Approach – EPAA*) – cedând sistemul către NATO, cu marea majoritate a senzorilor şi interceptorilor necesari, în ideea ca aliații săi europeni să contribuie la efortul comun viitor de implementare şi întreținere a acestuia.

Totuşi, între timp rolul important al SUA şi mai ales al forţelor sale navale în ce priveşte EPAA nu s-a diminuat, ci a crescut cuprinzând şi asumarea răspunderii pentru apărarea antirachetă a NATO.

Sistemul Aegis, instalat pe nave militare sau pe platforme maritime, are rolul de a intercepta rachete cu rază scurtă şi medie de acţiune. În prezent, există cel puţin 24 de sisteme Aegis instalate pe nave militare americane, majoritatea patrulând în Oceanul Pacific. Sisteme Aegis adaptate pentru uz terestru (*Aegis Ashore*) urmează să fie instalate la baza de la Deveselu (România) şi în Polonia. Scopul scutului antirachetă NATO în Europa este acela de contracarare a ameninţărilor reprezentate de ţări cu strategii nucleare ofensive precum Coreea de Nord sau Iranul.

Reacţii ale statelor la implementarea scutului antirachetă al NATO

Problema extinderii scutului antirachetă este controversată dat fiind contextul crizei ucrainene şi a intensificării tensiunilor între Federaţia Rusă şi Occident.

Federaţia Rusă îşi manifestă constant nemulţumirea cu privire la implementarea sistemului de apărare antirachetă al NATO considerând această acţiune drept o acţiune agresivă a Alianţei asupra securităţii sale naţionale. De altfel, Yevgeny Lukianov, secretar adjunct pentru Consiliul de Securitate Rus, a ameninţat statele baltice că participarea lor la extinderea scutului antirachetă le va transforma în „ţinte” ale unor eventuale atacuri.

Reacţiile au fost diferite şi în cadrul statelor NATO, de exemplu, în Olanda, unde liderii politici susţin scutul antirachetă, există o percepţie negativă accentuată a opinie publice cu privire la acest program.

Statele membre NATO din Europa de Est, cum ar fi Polonia, România şi statele baltice sunt cei mai entuziaşti susţinători ai sistemului de apărare antirachetă realizat prin Abordarea Europeană Adaptivă Graduală (EPAA). Cu toate acestea, în Republica Cehă şi Polonia există o opoziţie publică la găzduirea de facilităţi ale sistemului de apărare antirachetă, pe fondul îngrijorării populaţiei că există posibilitatea deteriorării relaţiilor cu Moscova, dacă se consideră tonalitatea discursului politic recent al Federaţiei Ruse la adresa tuturor statelor care sprijină extinderea sistemului NATO.

În ce priveşte efectele asupra balanţei de putere nucleară, statele din întreaga lume au reacţionat la implementarea scutului antirachetă al NATO prin îmbunătăţirea, dezvoltarea sau achiziţionarea unor capacităţi suplimentare de apărare antirachetă, prin programe realizate individual sau în colaborare cu alte state. Totuşi, scutul antirachetă al NATO nu este principalul motiv al extinderii capacităţilor antirachetă ale statelor pe glob, ci existenţa ameninţării nucleare care planează asupra tuturor.

În acest cadru al cursei pentru deţinerea de capabilităţi antirachetă în care se angajează toate statele lumii care percep o astfel de ameninţare, cooperarea internaţională este într-adevăr de mare valoare pentru a partaja costurile şi beneficiile acestor sisteme:

- Turcia şi Polonia au decis să achiziţioneze capacităţi naţionale de apărare aeriană şi antirachetă prin competiţie candidate fiind *US Patriot* şi SAMP/T franceză/italiană. Mai mult, Turcia şi-a exprimat disponibilitatea de a cumpăra din China tehnologie de apărare antirachetă. Această disponibilitate pune probleme aliaţilor deoarece componentele de interceptare chineze sunt considerate a fi incompatibile cu tehnologie NATO de apărare antirachetă. De asemenea, există preocupări că o colaborare turcă cu China în domeniul apărării antirachetă va permite chinezilor accesul la datele clasificate şi planurile militare ale NATO;
- Israelul îşi îmbunătăţeşte apărarea stratificată, având în curs de dezvoltare *David's Sling* şi *Arrow 3*;
- statele din Golf au cumpărat deja sau sunt în curs de achiziţionare de capacităţi de apărare antirachetă;
- În Asia, Japonia îşi întăreşte apărarea antirachetă în timp ce Coreea de Sud are în vedere punerea în aplicare a uneia, dincolo de activele existente;
- India are în curs de dezvoltare o structură proprie de strat superior în completarea stratului dublu inferior deja dezvoltat.

Între timp, puterea aeriană rusă face progrese serioase, şi chiar gen. Frank Gorenc, comandantul forţelor aeriene SUA în Europa afirmă că „Federaţia Rusă va avea în curând, posibilitatea de

a concura cu SUA şi dominaţia NATO". Mai mult, Federaţia Rusă a început să desfăşoare exerciţii prin care simulează o confruntare pe scară largă cu NATO prin desfăşurarea în teatrul respectiv de submarine nucleare armate, rachete balistice şi avioane de bombardament strategic.

Pe acest fundal, o serie de sisteme de arme strategice, inclusiv active care fac parte din capacităţile nucleare ale Rusiei, au fost, desfăşurate în locaţii din apropierea frontierelor NATO.

Implicaţii pentru securitatea României ale amplasării elementelor de scut antirachetă pe teritoriul naţional

Sistemul antirachetă EPAA este un sistem strict defensiv, neîndreptat împotriva cuiva anume. El apără împotriva oricărui atac, din partea oricui, cu rachete cu rază scurtă sau medie de acţiune sau, în faza finală, intercontinentale. În textul Acordului încheiat între România şi SUA se menţionează în mod explicit faptul că sistemul va fi utilizat numai pentru scopuri de autoapărare, în conformitate cu prevederile Cartei ONU.

Programul NATO BMD este în curs de desfăşurare, cu o capacitate intermediară în vigoare din 2012. Sistemul EPAA al SUA, care stă la baza arhitecturii NATO, se desfăşoară în două faze: instalarea primelor două nave Aegis în Rota, Spania şi implementarea în România a bazei sale terestre. Intrarea în funcţiune a componentelor desfăşurate la Deveselu (preconizată pentru finele anului 2015) va însemna atingerea Capabilităţii Operaţionale Iniţiale a sistemului NATO de apărare împotriva rachetelor balistice.

Când iniţiem analiza implicaţiilor pentru securitatea României a amplasării elementelor componente ale sistemului de apărare antirachetă pe teritoriul naţional, plecăm de la premisa orice facilităţi militare ale NATO amplasate într-o anumită zonă chiar şi unele având caracter defensiv „sunt apreciate ca ţinte ce vor fi anihilate, cu prioritate, în cazul unui atac cu rachete balistice de „către un potenţial agresor". Lovirea elementelor menţionate se poate realiza şi cu aviaţia ori cu rachetele de croazieră. Aceasta presupune că elementele componente ale scutului antirachetă trebuie să aibă propria apărare antiaeriană, pentru eliminarea acestui risc de atac asupra lor.

Acest fapt conduce la complicarea actului de decizie în legătură cu amplasarea, manevrarea forţelor şi mijloacelor, dar şi la luarea hotărârii de combatere a ţintelor, indiferent dacă sunt rachete balistice sau ţinte aeriene convenţionale. Un prim risc este acela de deteriorare a relaţiilor diplomatice cu Federaţia Rusă care consideră extinderea elementelor scutului antirachetă al NATO ca o măsură directă împotriva securităţii sale naţionale. Populaţia civilă va fi preocupată, atât de avantajele existenţei unui scut antirachetă pe teritoriul naţional, cât, mai ales, de costurile ce trebuie să le suporte şi, cel mai important, dacă va fi periclitată din punct fizic ori va fi afectat mediul înconjurător. Mai mult, în cazul unor interceptări de rachete cu încărcătură nucleară peste teritoriul naţional apare riscul de contaminare a solului şi apei din cauza resturilor nucleare periculoase.

Un risc care nu este de neglijat se referă la îngrijorarea care există în rândul populaţiei referitor la faptul că statutul de extra-teritorialitate a bazelor NATO găzduite pe teritoriul suveran român pot submina, într-o anumită măsură şi în contextul unui atac armat, suveranitatea naţională. Recent, insecuritatea nucleară a devenit acută în două regiuni de interes special pentru România: Asia de Est şi Golful Persic. Testul nuclear al Coreei de Nord a ameninţat aliaţii SUA de-a lungul Pacificului, în principal Japonia şi Coreea de Sud, în timp ce graba Iranului de a stăpâni ciclul combustibilului nuclear, combinată cu rivalitatea sa cu puterile locale ca Israelul, Turcia, Arabia Saudită şi Egiptul, au reaşezat Orientul Mijlociu în centrul preocupărilor de securitate ale statelor lumii. În acest moment, există un pericol real în ambele locaţii de izbucnire a unor curse regionale de arme nucleare. Dată fiind această ameninţare, dislocarea în Europa a capacităţilor de apărare antirachetă ale SUA aduce un plus de protecţie tuturor aliaţilor, inclusiv României, împotriva rachetelor balistice cu rază medie şi lungă de acţiune. Mai mult, în România se creează locuri de muncă în domeniul ştiinţific şi militar şi se aduc şi fonduri suplimentare la bugetul economiei naţionale. În conformitate cu Subsecretarul de stat american Ellen Tauscher vor fi plătite 400 de milioane de dolari pentru elementele instalate şi în plus, anual, câte 20 de milioane de dolari pentru lucrări de exploatare, costuri care nu includ preţul rachetelor.

O altă oportunitate adusă de acest proces este acela că progresele tehnologice militare şi de cercetare obţinute prin implementarea scutului antira-

chetă produc un avans tehnologic important şi în domeniul civil. Un alt element care aduce un plus de securitate ţării noastre este acela că sistemul de apărare antirachetă poate descuraja unele naţiuni teroriste de a încerca să dezvolte arme nucleare. În acest context, încrederea populaţiei de pe teritoriul naţional creşte odată cu sentimentul de securitate adus de prezenţa forţelor colective chiar dacă Federaţia Rusă îşi afirmă incisiv politica externă în vecinătatea flancului estic al NATO, aşadar, în imediata proximitate a României.

Participarea României la dezvoltarea sistemului american de apărare antirachetă şi amplasarea elementelor scutului antirachetă al NATO pe teritoriul naţional reprezintă şi o reuşită diplomatică pentru statul român în condiţiile în care se consolidează relaţia de parteneriat strategic cu SUA care capătă şi mai multă substanţă constituind o garanţie în plus de securitate naţională realizată în contextul securităţii colective.

CONCLUZII

- *Cel mai important lucru pentru un stat este acela de a-şi menţine integritatea teritorială, iar acest lucru poate fi realizat prin încheierea de alianţe politico-militare regionale cu ţări puternice care au armamentul necesar asigurării securităţii ţărilor din zonă, ori prin înarmarea propriei ţări astfel încât să devină un „furnizor” de securitate în zonă. Astfel, existenţa unor ţări care nu au în jurul lor alte state cu care să încheie tratate de asigurare, în comun, a securităţii naţionale, face ca acestea să-şi iniţieze programe de înarmare proprii din nevoia de a obţine sau a-şi menţine statutul de putere militară.*
- *În prezent, racheta balistică reprezintă singura capabilitate letală ce poate fi utilizată pentru ameninţarea directă sau indirectă a suveranităţii oricărui stat, fapt pentru care sunt privite ca un simbol al puterii naţionale, ele având rol de multiplicator de forţă.*
- *Instalarea unui sistem antirachetă în spaţiul euroatlantic reprezintă un plus de securitate adus împotriva ameninţărilor actuale pe care le prezintă rachetele balistice cu rază scurtă şi medie de acţiune.*
- *La un studiu atent al oportunităţilor şi riscurilor aduse de amplasarea scutului antirachetă pe teritoriul României se constată că acestea sunt oarecum echilibrate. Deşi un scut antirachetă ne asigură oportunitatea de a ne proteja împotriva unui atac nuclear iniţiat de o naţiune extremistă sau teroristă, cum sunt Coreea de Nord sau Iranul, în situaţia unui atac la scală largă sau atacuri teroriste provocate din interiorul statelor NATO există slabe şanse de a le putea contracara. Totuşi, rolul esenţial al elementelor de scut antirachetă ale NATO amplasat pe teritoriul României este acela de preempţiune, de intimidare a eventualilor agresori externi de a realiza atacuri nucleare asupra noastră.*
- *În ce priveşte nivelul de securitate actual al ţării noastre putem constata că în prezent prezintă cel mai înalt grad de protecţie din contemporaneitate datorită existenţei concomitente a trei elemente care contribuie la starea de facto: protecţia fizică reală şi capacitatea de intimidare oferite de elementele scutului antirachetă amplasate pe teritoriul naţional român, întărirea Parteneriatului Strategic cu SUA, şi, evident, statutul de stat membru al NATO.*

COLOCVIU STRATEGIC este o publicaţie a Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate ce prezintă principalele rezultate ale unor studii de cercetare, sintezele unor evenimente ştiinţifice, opiniile şi punctele de vedere ale masteranzilor şi doctoranzilor, implicaţi în cercetarea ştiinţifică din domeniul apărării şi securităţii.

COLOCVIU STRATEGIC
Supliment al revistei *Impact Strategic*
Redactor: dr. Mihai ZODIAN
e-ISSN 1842-8096, ISSN-L 1841-7396, 294/2016

Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate
Şos. Panduri, nr. 68-72, Sector 5, Bucureşti
Telefon: 021.319.56.49, Fax: 021.319.57.80
E-mail: cssas@unap.ro, Site: http://cssas.unap.ro